

Långsamt minne och muntlig historia

En guide för skolor och lärare

Vi lever i en tid av stora motsägelser. Samtidigt som vår värld accelererar och blir mindre genom supersnabba digitala nätverk, så präglas den också av ökande socioekonomiska skillnader. Vi står inför viruspandemier, snabb utrotning av arter, ökad automatisering av arbete, snabba lösningar för mental hälsa, politiska omvälvningar och förskjutningar av gamla säkerheter.

Projektet Slow Memory handlar om att förstå hur samhällen konfronterar sitt förflutna med miljömässiga, ekonomiska och sociala förändringar som orsakas av plötsliga händelser eller av långsamma, smygande förändringar. För att undersöka sådana förändringar har projektet identifierat muntlig historia som ett viktigt teoretiskt tillvägagångssätt.

Muntlig historia är när vi spelar in någons minnen för att ta reda på mer om deras förflutna. De flesta av oss finns inte med i historieböckerna och har inte fått dokumentärer gjorda om oss, men vi kan minnas händelser och aspekter av det dagliga livet som vi kanske tar för givet. Vi kan alla reflektera över hur saker och ting har förändrats under vår livstid.

Vad är förhållandet mellan muntlig historia och långsamhet? Muntlig historia är till sin natur långsam – det tar tid att hitta personer, bygga upp en relation, göra intervjuer, transkribera och komma fram till vad man ska göra med informationen. Det gör att du kan komma bort från de ”stora händelserna” och de dominerande berättelserna och rösterna som vanligtvis spelas in. Muntlig historia ger utrymme för att samla in berättelser som inte är toppstyrda utan går nedifrån och upp – inklusive aspekter av vardaglighet och normalitet. Det passar målen för det långsamma minnet – den ger röst åt de röstlösa. Alla kan berätta sin historia.

Vad är det du vill ta reda på och vem kan berätta det för dig?

Du kan fråga om specifika händelser i deras liv, eller om mer allmänna ämnen som förändringar i deras familjeliv, eller hur avindustrialiseringen har förändrat arbetslivet under årens lopp. Du kanske tänker på klimatförändringar, då kan du fråga: *har du upplevt klimatförändringar under din livstid? Vad har förändringarna inneburit för dig? Eller kan du beskriva vintern från din barndom? Skiljer den sig från vintern som du upplever idag? Om ja, hur?*

Vem kan berätta för dig om det du vill veta? Gör upp en lista. Riktar du dig till specifika personer eller vill du ha en blandning av kvinnor, män, bakgrunder och åldrar?

Ge dig själv tid (det här är en långsam process) och fundera på hur många personer du skulle vilja spela in. Saker att tänka på redan från början är bland annat:

- Har du ett lugnt utrymme för dina inspelningar som är tillgängligt för alla? När kan ni

göra det här?

- Hur ska du förklara vad du vill göra för personerna som du vill spela in? Kommer de att veta varför du vill spela in dem och vad du kommer att göra med inspelningen?
- Se till att alla skriver under en samtyckesblankett i slutet av inspelningen (se exemplet i slutet av guiden).

Du kan sammanställa allt i ett informationsblad som du kan skicka till personerna när du kontaktar dem (se ett exempel i slutet av den här guiden).

Muntlig historia gör att du kan sakta ner ditt tillvägagångssätt för att få fram glömda berättelser. Hur förhåller det sig till andra sätt att undersöka det förflutna genom dokument, fotografier eller artefakter? Vilka problem tror du att det finns med att använda muntlig historia?

Hur minns vi det förflutna?

Låt oss säga att vi vill ta reda på mer långsiktiga processer, t.ex. hur klimatförändringarna har påverkat personer under de senaste 50 åren, hur diskriminering har påverkat generationer eller hur tekniken har förändrats under en livstid. I alla fallen kommer vi be människor att minnas saker från länge sedan och under en längre tidsperiod – muntlig historia gör det möjligt för dig att göra det.

De flesta av oss är dåliga på att komma ihåg datum (om de inte är viktiga), men vi minns alla vissa saker bättre än andra.

- Vi kommer ofta ihåg saker som antingen var viktiga vid den aktuella tidpunkten eller som i efterhand anses vara viktiga.
- Vi kommer ofta ihåg saker som var ovanliga, extraordinära eller som gjorde ett intryck på oss.
- Vi kommer ofta ihåg saker som vi har pratat om genom åren.
- Vi kommer också ihåg de små sakerna som hjälper oss att få en helhetsbild.

Vi kan ibland hjälpa till att väcka minnen till liv genom att be om att få se foton, föremål, dokument eller annat som kan hjälpa personer att minnas. Det kan också bidra till att personerna känner sig lugnare när de berättar sina livshistorier.

När du försöker navigera i gamla minnen ska du komma ihåg viktiga händelser i livet, som barndom, skolavslutning, arbetsliv, skaffa familj, köpa hus, barn som flyttar hemifrån och pensionering.

Om du är intresserad av hur personers tankar och åsikter har förändrats under långa perioder kan du fråga personer vad de tänkte eller kände då, och sedan vad tänker de om det nu.

Förberedelser

Gör lite efterforskningar om de ämnen du vill fråga folk om, så att du i stort sett vet vad de pratar om.

Fundera på vilka allmänna ämnen du vill att de ska prata om och vilka specifika frågor du vill ställa.

Etik och juridik

De flesta personer tycker om att prata om det förflutna, men det är möjligt att man blir upprörd när man minns vissa personer eller händelser. Om ditt ämne handlar om plågsamma minnen bör du fundera på hur du kan förbereda elever och intervjupersoner för inspelningen. Var tydlig med att ingen behöver prata om något som de inte vill, och fundera på vad som är lämpligt för elevens åldersgrupp.

Även om lagar och förfaranden för samtycke skiljer sig åt världen över så bör du sträva efter att förklara allt i förväg. Ett informationsblad är bra för det syftet. Be dem skriva på ett samtyckesformulär som ger dig tillstånd att lagra och använda inspelningen. Tanken med ”informerat samtycke” är att personer ska vara fullt medvetna om vad du tänker göra med deras inspelning innan de ger dig sitt tillstånd.

I Storbritannien måste du till exempel känna till dataskyddsförordningen (GDPR).

Var försiktig när du är öppet använder utdrag ur dina inspelningar så att du inte avslöjar personlig information om den intervjuade eller andra personer.

Ämnesguide

Tänk redan från början på att sakta ner samtalet och börja med något i stil med det följande:

1. Ange ditt eget namn, datum och vad projektet heter.
2. Be intervjupersonen att säga sitt namn och all information som kan vara till nytta för dig, t.ex. födelseår, födelseort o.s.v.
3. För att få i gång personer börja med en förutsägbar fråga, som t.ex. familjebakgrund. Det är ofta bra om man börjar i början, som en berättelse, och sedan går vidare.

För att du inte ska glömma, lista de ämnen som du vill fråga om, samt eventuella specifika frågor och uppföljningar. Du kan inte lista alla frågor, så använd det som en guide och var beredd att komma på frågor under inspelningens gång.

Fråga i slutet om det är något mer som intervjupersonen vill säga.

Att göra en bra inspelning

Sträva efter en inspelning där du kan tydligt höra allt som intervjupersonen säger.

Sitter alla bekvämt? Sitt inte för nära eller för långt bort från intervjupersonen. Bredden på ett bord är vanligtvis bra.

Har du placerat mikrofonen så nära intervjupersonen som möjligt utan att det känns besvärande?

Kan du kontrollera något oväsen i rummet? Till exempel stäng fönstret för att minska trafikbullret.

Stäng av eventuella mobiltelefoner i rummet eller ändra till ”flygläge”. Tänk på att hålla

tiden – ingen vill känna sig stressad.

Att ställa frågorna

Ha något att skriva med så att du kan göra anteckningar, men se till att du fokuserar på intervjupersonen, du kan lyssna på inspelningen igen om det behövs. Det här är ett samtal, så ägna inte all din tid åt att göra anteckningar.

Försök att inte prata när personen du spelar in pratar (om du har en fråga skriv ner den).

Bästa tips – för att visa att du lyssnar och är intresserad, sitt vänd mot den du intervjuar, använd ögonkontakt och nicka med huvudet. Se intresserad ut!

Lyssna på vad folk säger, läs inte bara upp frågorna från din lista. Om det låter intressant ber du om mer information. Vänta lite efter att någon har avslutat en mening, sådana pauser är ofta när intressant information kan komma ut.

”Öppna” frågor inleds med vem, vad, var, när, varför och hur? ”Berätta om...”, ”beskriv det”, ”ge mig några exempel” är alla utmärkta uppföljningsfrågor och de bidrar också till att sakta ner processen och möjliggör mer detaljerade svar.

Till exempel ställ öppna frågor som uppmuntrar beskrivningar, kommentarer och åsikter. Använd öppna frågor för att:

Utforska: kan du berätta mer om det? Hur kom det sig?

Utvärdera: var det typiskt? Vad tänkte du om det då?

Få fram känslomässiga reaktioner: hur kändes det? Hur känns det nu?

Fråga i slutet om det är något mer som den intervjuade vill säga.

Något att fundera på – hur brukar vi visa någon att vi lyssnar på dem? Varför skulle det vara annorlunda i en muntlig historieupptagning?

Utrustning

Gör en så bra inspelning du kan med den utrustning du har. Gör några provinspelningar med din utrustning så du vet hur den fungerar.

Kan du använda din smartphone? Ja, men... det fungerar bättre om du använder en app för ljudinspelning som till exempel som Voice Record Pro. Se till att du har gott om reservminne och att batteriet är fulladdat. Ställ in mobilen till flygläge.

Använd helst en specifik ljudinspelare från Zoom, Tascam, Olympus, Sony eller någon annan tillverkare. Sträva efter att spela in .wav-filer på 44,1Khz 16bit eller högre, vilket vanligtvis är standardinställningen för alla bra ljudinspelare. En bra sammanfattning finns på Oral History Societys webbplats (se fliken Råd på <https://www.ohs.org.uk/>).

Efter inspelningen

Se till att du har fått alla dina papper påskrivna. Skriv sedan en sammanfattning av intervjun.

Även en snabb sammanfattning av vad som har diskuterats är bättre än ingenting.

02314/S, EM/141

EMOHA-samlingen

Intervjuperson: Anon

Född: 1926

Yrke: Pensionerad arkitekt

Datum för intervju: 13/11/2007

Inspelningsplats	Sammanfattning av intervjuavsnittet
Spår 1	Snabb översikt av följande – familj, armén, tiden i Palestina, Arkitekturskolan, 1948. (Telefonen ringer)
Spår 2	Utbildning
2,15	Fick jobb i Bristol och återvände 1951 till Leicester arkitektavdelning
4,45	Intresse för byggnader. Familjehistoria.
11,55	Föräldrarna hade inget emot att han fortsatte att studera, de har flyttat upp på den sociala stegen.

Figur 1: Ett exempel på en kortfattad sammanfattning

Redigering av ljud

Oavsett vad du gör kommer du förmodligen att behöva redigera dina inspelningar. Audacity är en populär, gratis ljudredigerare, men det finns även andra. Det finns gott om handledningar på YouTube och på Audacitys webbplats.

Huvudfilen ska helst vara en .wavfil, men de är för stora för allmän användning så skapa .mp3-filer för webben eller för någon annan användning. Klippen ska vara anpassade till din målgrupp när det gäller innehåll och längd.

Var ska du förvara allt?

Du måste se till att du kan lagra dina intervjuer på ett säkert sätt där bara du har tillgång. Om du inte har molnlagring eller nätverkslagring som säkerhetskopieras kan du använda en dator, bärbar dator eller bärbar hårddisk för att lagra kopior av inspelningarna. Ladda ner från din ljudinspelare så snart som möjligt efter inspelningen. Gör minst en kopia och lägg till kopior av foton eller annat du har skannat. Du kan konsultera institutionella riktlinjer i ditt land om säker lagring av data.

Använda muntlig historia

Förutom de uppenbara fördelarna för utbildning kan du också använda inspelningar av muntlig historia för att skapa samtal, föreläsningar, podcasts, bloggar, böcker, webbplatser, ljudguidningar, familjehistoria, utbildning för skolor, utställningar och tolkningar, reminiscensarbete, teater, radio, ljudcollage, drama, dans, poesi, digitalt berättande, kreativt skrivande, fotografering och konstverk.

Ytterligare information och länkar

På Oral History Society's webbplats finns detaljerad information om alla aspekter av att genomföra en muntlig historia i skolor och med ungdomar. Den täcker utrustning, kostnader,

juridik och etik och har länkar till exempel på lektionsplaner, projekt och illustrativa ljudklipp.

Länk till huvudsidan: <https://www.ohs.org.uk/for-schools-main-page/>

Länk till råd om etik och juridik: <https://www.ohs.org.uk/ethics-and-legalities-for-schools/>

Tips om hur man använder muntlig historia finns på YouTube:

https://youtu.be/fiyLiZb0Bm8?si=5HNBe9VBVgFuz_2d

Denna långsamma resurs har skapats av East Midlands Oral History Archive vid University of Leicester, för Slow Memory-projektet(<https://www.slowmemory.eu/>) i samarbete med professor Natalie Braber vid Nottingham Trent University.

Gruvdrifts språk: gruvsamhällellens språkliga praxis som ett kulturarv

Exempel: informationsblad

Även om det nu finns ett ökat intresse för språklig variation i East Midlands, har det aldrig gjorts någon liknande forskning om gruvspråk (pit talk) i Storbritannien. Kolbrytning (och annan tillverkningsindustri) har alltid varit viktig för landets ekonomi och kolbrytning har funnits sedan flera århundraden. Många gruvor stängdes på 1980-talet och när den djupa kolbrytningen upphörde så har många regioner drabbats av ekonomiska problem.

Det språk som en gruvarbetare använde i gruvan var vanligtvis begränsat till gruvan, och han använde ord där som han inte skulle använda hemma. Användningen av ett annat språk i gruvorna underströk och stärkte det brödraskap som fanns bland gruvarbetarna. Det här projektet kommer att sammanställa de ord som talas av gruvarbetare runt om i Storbritannien och undersöka hur ord kan vara lika eller inte i de olika regionerna. Den kommer att sammanföra ord, skämt, berättelser och sånger som håller på att försvinna och bidra till att vittna om den anmärkningsvärda vitaliteten hos regionens dialekt.

För att uppnå det målet kommer vi att göra följande:

- Sammanställa en samling inspelningar från gruvarbetare och före detta gruvarbetare för att undersöka deras språkanvändning.
- Skapa en skriftlig dokumentation av de ljudinspelningar som utgör vårt urval, med tillhörande språkliga anteckningar, för dialektforskning och sociolingvistisk forskning.

Varje intervju som vi genomför som en del av det här projektet **kommer att spelas in** och lagras på ett säkert och ansvarsfullt sätt. Vi kommer att be varje volontär att underteckna ett samtyckesformulär innan någon inspelning görs, där de anger att de är nöjda med att en ljud- eller skriftlig inspelning av deras intervju hålls av universitetet för forskningsändamål och för att relevanta delar ska kunna reproduceras i publikationer eller presentationer och på webbplatser. Som en del av projektet kan vissa deltagare bli tillfrågade om de samtycker till att bli fotograferade. Volontärerna kommer att få möjlighet att lyssna på sina intervjuer när inspelningen har slutförts och framföra eventuella önskemål om censur. Alla frivilliga kan när som helst dra sig ur studien utan att behöva ange något skäl.

Arbetet kommer att resultera i publicering av akademiska artiklar och presentationer vid nationella och internationella konferenser och kan komma att ingå i webbplatser och andra sociala medier. Dessutom kan inspelningarna av de intervjuer som genomförts inom ramen för projektet läggas till den växande samling av resurser som British Library förfogar över, där de kommer att vara tillgängliga för både forskare och gemene man.

Om du har några frågor kan du när som helst kontakta:

Professor Natalie Braber - natalie.braber@ntu.ac.uk

Exempel på samtyckesblankett för forskning

Gruvdrifts språk: gruvsamhällets språkliga praxis som ett kulturarv

Jag är införstådd med att projektet kommer att genomföras i enlighet med Nottingham Trent Universitys forskningsetiska regler, som finns tillgängliga på följande webbplats [ange webblänk]

Material som samlas in som en del av studien kommer att lagras på ett säkert sätt, i enlighet med dataskyddslagen från 1998.

Jag har läst och förstått informationsbladet som jag har fått. Ja Nej

Jag har fått möjlighet att ställa frågor om projektet och de har besvarats på ett för mig tillfredsställande sätt. Ja Nej

Jag förstår att jag kan dra mig ur studien när som helst utan att behöva ange ett skäl. Ja Nej

Jag samtycker till att de angivna inspelningarna får användas för den här forskningen. Ja Nej

Jag samtycker till att korta avsnitt av de angivna inspelningarna får transkriberas och användas i akademiska konferenser och publikationer eller på webbplatser. Ja Nej

Jag samtycker till att de angivna inspelningarna får katalogiseras som en del av projektet och kan förekomma i publikationer eller på nätet. Ja Nej

---

Namn [TEXTA] .....

Signatur .....

Datum .....